Metodeappendiks

Elevernes oplevelse af skoledagen og undervisningen

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Metodeappendiks

1	Metodeappendiks	4
1.1	Observationer	4
1.2	Fokusgruppeinterview	5
1.3	Semistrukturerede enkeltinterview	5
1.4	Stile udarbejdet af elever	5
1.5	De deltagende skoler	7

1 Metodeappendiks

Undersøgelsen *Elevernes oplevelse af skoledagen og undervisningen* handler om, hvordan eleverne i 5.-9. klasse oplever deres skoledag og den undervisning, de deltager i. Undersøgelsen er baseret på et kvalitativt datamateriale, der består af observationer, fokusgruppeinterview, enkeltinterview og elevstile. Datamaterialet er indsamlet ved hjælp af en række forskellige metoder på otte forskellige skoler. Metoderne er valgt med henblik på at give eleverne mulighed for i dybden at beskrive deres egne oplevelser af skoledagen– uanset deres baggrund, deres tilgang til skolen og deres faglige og sociale trivsel.

I det følgende beskriver vi de forskellige datakilder og udvælgelsen af skolerne nærmere.

1.1 Observationer

Der er gennemført i alt 57 klokketimers observation i de otte deltagende klasser. I hver klasse har vi observeret skoledagen, dvs. både undervisningen og frikvartererne en hel dag, fra eleverne møder om morgenen, til de får fri fra skole om eftermiddagen. Når eleverne følges en hel dag, er det for at få et sammenhængende billede af deres skoledag.

Observationerne bidrager med viden om, hvad det er for en praksis, der udspiller sig i løbet af skoledagen, herunder hvad der kendetegner undervisningen, og hvilke elementer i undervisningen der ud fra et elevperspektiv virker hhv. motiverende og demotiverende. Observationerne giver en dybere viden om, hvordan eleverne deltager og agerer i løbet af skoledagen. Observationerne er en vigtig kilde til at få belyst elevernes perspektiver, da der kan være forskel på det, som eleverne vil – eller har mod til – at betone i et interview, og det, der kan observeres i praksis. Ud over at være en selvstændig datakilde har observationerne også været med til at kvalificere interviewene, da vi har haft mulighed for at spørge mere konkret og detaljeret ind til elevernes perspektiver på den observerede praksis.

Den type af observation, som er anvendt i undersøgelsen, har haft en eksplorativ karakter, forstået på den måde, at vi har haft en åben tilgang til det, der udspiller sig i klassen. Vi har haft fokus både på, hvad læreren gør og siger, og på, hvordan eleverne responderer på dette og interagerer med hinanden. Observationsnoterne beskriver kronologisk, detaljeret og uden vurderinger lærerens og elevernes praksis. Observationsnoterne har derfor et deskriptivt niveau, som giver konkrete og detaljerede beskrivelser af det, der udspiller sig i klassen. To konsulenter har altid observeret sammen. Det gør, at vi har kunnet placere os forskellige steder i klassen og har fokuseret på forskellige elever eller episoder. Derved har vi fået et mere detaljeret og rigt datamateriale.

Observationerne er gennemført i perioden november 2017 – januar 2018.

1.2 Fokusgruppeinterview

Der er gennemført otte fokusgruppeinterview med elever – et fokusgruppeinterview pr. klasse. I hvert fokusgruppeinterview deltog tre eller fire af klassens elever. Fokusgruppeinterviewet havde en varighed på minimum halvanden time. Interviewene er optaget på diktafon og efterfølgende transskriberet.

Under interviewene anvendte vi en interviewguide, hvor vi *ikke* på forhånd havde defineret, hvilke temaer eller områder af skoledagen og undervisningen der skulle spørges ind til. Vi anvendte derimod en interviewguide, som lagde op til en proces, hvor det var eleverne selv, der formulerede, hvilke elementer der gør dagen og undervisningen hhv. god og mindre god. Disse elementer har vi udforsket og spurgt dybere ind til. På den måde har vi haft en åben og eksplorativ tilgang til, hvad der ifølge eleverne kendetegner deres skoledag, og hvordan eleverne oplever de forskellige former for undervisning, de indgår i.

Fokusgruppeinterviewene bidrager med dybdegående viden om elevernes oplevelse af deres skoledag og undervisningen, herunder hvilke forhold der motiverer dem til at deltage i undervisningen, og hvilke forhold de omvendt finder demotiverende.

De elever, der har deltaget i fokusgruppeinterviewene, er udvalgt på baggrund af observationerne og de stile, de har skrevet til os, og i dialog med deres lærer. I kraft af stilene har vi kunnet lægge vægt på at udvælge elever med forskellig tilgang til at gå i skole og på den måde sikre os, at undersøgelsen inkluderer både de elever, som oplever det som let og meningsfuldt at gå i skole, og de elever, som møder store udfordringer fagligt eller socialt i deres skoledag.

1.3 Semistrukturerede enkeltinterview

Der er gennemført i alt 16 semistrukturerede enkeltinterview med elever – to interview pr. klasse. I hver klasse blev hhv. en dreng og en pige udvalgt til at deltage i interviewet. Interviewene havde en varighed på 30-45 minutter og blev optaget på diktafon og efterfølgende transskriberet.

Interviewene blev gennemført som en såkaldt *guided tour* rundt på skolen. Vi bad bl.a. eleverne vise os deres yndlingssted på skolen og steder, de ikke kunne lide at være, og eleverne viste os, hvad de konkret laver forskellige steder på skolen. Dette gav anledning til at spørge dybere ind til elevernes specifikke erfaringer og oplevelser relateret til deres skoledag og åbnede op for perspektiver og fortællinger, der ellers ville være vanskelige at få adgang til. De semistrukturerede enkeltinterview bidrager med viden om elevernes personlige fortællinger om deres skoleerfaringer.

Udvælgelsen af elever til de semistrukturerede enkeltinterview er foretaget på samme måde som beskrevet under fokusgruppeinterviewene.

1.4 Stile udarbejdet af elever

I hver klasse bad vi eleverne skrive en stil på en side om deres oplevelse af deres skoledag – både hvad der kan være med til at gøre skoledagen god, og hvad der kan være med til at gøre den dårlig. Vi har indsamlet i alt 160 stile fra eleverne. Stilene bidrager med viden om, hvad eleverne tænker om deres skoledag, når de frit kan formulere sig om den. Derudover kunne særlige temaer, som vi ikke på forhånd var opmærksomme på, vise sig som betydningsfulde i stilene. Det gav os mulighed for at bringe temaerne op i forbindelse med de efterfølgende interview.

Metodeappendiks

Det præcise oplæg til stilen var formuleret på følgende måde:

Oplæg til stil

Vi synes, at der mangler viden om, hvordan elever oplever deres skoledag. Derfor vil vi gerne høre om din skoledag, sådan som *du* oplever den – både hvad du synes, er rigtig godt, og hvad du synes, ikke er så godt.

Du skal svare på alle spørgsmålene, der står nedenfor. Skriv gerne mindst en side i alt. Du må gerne skrive mere.

Der er ingen rigtige eller forkerte svar. Det er dine oplevelser og beskrivelser af skoledagen, der er spændende for os – uanset hvordan du oplever skolen.

Dine lærere får ikke det, du skriver, at se. Det er kun projektgruppen fra EVA, der læser det.

1. Dagen i går
   - Skriv lidt om din skoledag i går. (Hvad skete der i timerne, og hvad skete der i frikvarterne?)
2. Tænk på en dag i skolen, du synes, var rigtig god
   - Hvad skete der i undervisningen, som var med til at gøre dagen god? (Fx hvordan arbejdede I? Hvad handlede det om? Var det anderledes, end det plejer at være?)
   - Hvad skete der uden for undervisningen, som var med til at gøre dagen god? (Fx med vennerne, i frikvartererne).
3. Tænk på en dag i skolen, du synes, var dårlig
   - Hvad skete der i undervisningen, som var med til at gøre dagen dårlig?
   - Hvad skete der uden for undervisningen, som var med til at gøre dagen dårlig?
4. Er der andre ting, du synes, vi skal vide om din oplevelse af skoledagen?

For at give eleverne mulighed for at skrive åbent og ærligt om deres oplevelser har eleverne arbejdet med stilene enkeltvis og afleveret dem direkte til os efterfølgende. Enkelte gange har klassens lærer assisteret få elever med besvarelsen, fx elever med dysleksi og elever, der for nylig er ankommet til Danmark og endnu ikke behersker det danske sprog. I disse tilfælde hjalp læreren med formuleringer. Det er imidlertid vores indtryk på baggrund af at have læst stilene, at de pågældende elever ikke har censureret sig selv, men har formuleret deres synspunkter i overensstemmelse med virkeligheden. En metodisk overvejelse i forbindelse med at bede elever skrive stile er dog, om nogle elever kommer mindre til orde end andre, idet eleverne udfolder deres beskrivelser i varierende grad. I nogle tilfælde kunne man overveje at give eleverne mulighed for at besvare opgaven via fx indtaling af memo.

1.5 De deltagende skoler

I undersøgelsen deltager to 5.-klasser, en 6.-klasse, to 7.-klasser, to 8.-klasser og en 9.-klasse fordelt på otte medvirkende skoler. De deltagende klasser er udvalgt i samarbejde med skolens ledelse. Klasserne er udvalgt, så de samlet set dækker alle klassetrin fra 5.-9. klasse.

De deltagende skoler er:

- Carl Nielsen Skolen, Faaborg-Midtfyn Kommune
- Ellemarkskolen, Køge Kommune
- Frederiksbjerg Skole, Aarhus Kommune
- Marievangsskolen, Slagelse Kommune
- Risingskolen, Odense Kommune
- Skovlunde Skole, Ballerup Kommune
- Skørping Skole, Rebild Kommune
- Tønder Overbygningsskole, Tønder Kommune.

Skolerne er udvalgt ud fra en maksimal variationslogik, hvor vi har søgt variation i forhold til skolernes størrelse, elevgrundlag, land- og byskoler og geografisk placering i landet. Denne udvælgelsesstrategi er hensigtsmæssig, da undersøgelsens formål er at tegne et nuanceret billede af elevernes oplevelse af skoledagen og undervisningen uanset elevernes baggrund, og hvilken skole de måtte gå i. Skolerne er derfor udvalgt, så de repræsenterer en spredning inden for følgende tre kriterier:

- Antal elever på skolen
- Geografi, dvs. en skole pr. kommune og kommuner spredt over hele landet, samt at både land- og byskoler er repræsenteret
- Skolernes karaktergennemsnit i de obligatoriske afgangsprøvefag.

Metodeappendiks

© 2018 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-192-5

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk